

IZHAJA VSAKI DAN

Običajni tedenski in praznični št. 5, ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe. se prodajajo po 3 sv. (6 stot.) v mnogih delovnih urah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Sv. Petru, Povejani, Sani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe. po 5 sv. (10 stot.).

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1. zloz. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, umetniške, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 10 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanjši pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; za naročnike brez dopolnilne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na tedensko izdajo „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5-20, pol leta 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnina, oglaševanje in reklamacije se pošiljajo na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Glogje Galati 18 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik koncesije lista „Edinost“: Natisilna tiskarna koncesija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Glogje Galati št. 18.

Polno-branikni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Deželno-zborske volitve na Goriskem.

GORICA 12. Glavna volilna komisija je ugotovila, da je bilo v nedelje 10. t. m. na deželno-zborskih volitvah v kmetijskih občinah volilnega okraja Gorica in okolica oddanih 2433 veljavnih glasov. Izvoljeni so bili kandidati slovenske ljudske stranke Berbuč z 1307 glasovi, Zega z 1330 in Marinič z 1333 glasovi, dočim so dobili kandidatje napredne in agrarne stranke Obljubek 1110, Klančič 1097, Križman 751 in Medvešček 319 glasov.

Kranjski deželni zbor.

LJUBLJANA 12. — Seja, ki je bila pretrgana danes zjutraj ob 2, je nadaljevala ob 12. V razpravi je bila novela k občinskemu redu in občinskemu volilnemu redu za Kranjsko. Pri glasovanju sta bila načrta z malimi spremembami sprejeta v vseh treh čitanjih. Konecno je bila sprejeta resolucija, s katero se pozivlja vlado, naj da občinsim primerno odškodnino za delo prenešenega delokroga.

Ob 7. zvečer je bila seja zaključena. — Prihodnja seja jutri.

Nizavstrijski deželni zbor.

DUNAJ 12. Začetkom seje se je spominjal deželni glavar tridesetletnice zveze z Nemčijo, ki je donesla obema državam veliko koristi.

Potem se je razpravljalo o troških gradbe deželne nerišnice v Steinhofu. Stroški so bili proračunjeni na 18 milijonov, a potrošilo se je 8 milijonov več.

Upravni odsek je predlagal, da se izreče deželnemu odboru graja. Seitz je predlagal v imenu socijalnih demokratov, da bi se odločilo na lice mesta iz 10 členov deželnega zbora sestojajočo komisijo. — Predlog je bil odklonjen, sprejeto pa poročilo upravnega odseka.

Pomorska zveza med Trstom in Brazilijo ter Argentijo.

DUNAJ 12. — Trgovinski minister dr. Weisskirchner predloži ob tvoritvi državnega zbora zakonski načrt glede sklepa paroplovne pogodbe z združenjo avstrijske paroplovne delniško družbe, prej Avstro-Ame ikana in bratje Casulich, o uvedbi redne paroplovne zveze z Brazilijo in Argentinjjo. Pogodba naj bi stopila v moč s 1. januarjem 1910.

Proti draginji živil.

DUNAJ 12. Kor. biro je zvedel, da se je današnji ministerski svet bavil podrobno z vprašanjem draginje živil in sklenil ustanoviti odbor, obstoječ iz ministrov za notranje stvari, za poljedelstvo in trgovino. Ta odbor bo imel nalogo, da stavi primerne predloge.

Ogrska kriza.

BUDIMPEŠTA 12. V tuksajšnjih političnih krogih se razširja glas, da je bivši pravosodni minister in poslanec Geza Polonyi izdelal nov načrt za rešitev krize, ki ga je hotel po neki uplivni osebi predložiti tudi vladarju.

BUDIMPEŠTA 12. (Ogr. biro). Večerni listi poročajo o načrtu razvozljanja posl. Polonyija, ki je vpre el idejo bivšega finančnega ministra, le v razločkom, naj bi Wekerle stopil na mesto Lukácsa. Težiče tega načrta je v tem, da dobi stranka neodvisnosti kakor najglavnejšo koncesijo resort za notranje stvari.

PODLISTEK.

V njegovi oblasti.

(Italijanski spisal Alfonso di Palma. — Poslovenil F. P.)

V grozni črni noči je val odnese dimnik: voda je kakor hudournik vrla k strojem in pogasila ognje: le čudežu je bilo pripisati, da niso kotli počili. Mašinsti so vtonili v grenki morski vodi. Veter je neprestano tutil v vsej grozoti peklenškega viharja.

Parnik je bil izgubljen: rešitev ni bila možna.

Bleda jutranja zora je le počasno nastopila: zdelo se je kakor bi se bala. Slednjic je nebo na vzhodu začelo bledeti. Po mornju padeči se ogromni valovi in ob nebu viseči oblaki so se prikazali v vsej svoji grozoti. Vendar se je začela nada vznjati v srcih. Biaznost! Parnik je bil ob dimnik in ob dva jambori; trije rešilni čolni odtrgani z žrijalov, a eden teh čolnov je visel ob boku parnika ves razbit. Odtrgane cele plošče parnikovega oklepa, vrta vrata in okenca: da je voda od vseh strani drla v parnik, ki se je potapljaj.

Ta načrt je posl. Polonyi predložil ministrom Wekerlu, Košutu in Zichyju.

VIII. mednarodni mirovni kongres.

BRUSELJ 12. Tukaj je bil 8. t. m. odprt osem mednarodni mirovni kongres. Kongresu predseduje belgijski senator Lafontaine. Razpravljalo se je o mednarodnem zedinjenju mirovnega tiska, ureditvi mednarodne pomožne blagajne kakor tudi o razveljavljenju prepovedi mirovne konference v Haagu, s katero se prepoveduje metanje razstrelivnih snovi z zrakoplovov in letetihih strojev.

Ogrski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 12. Predsednik Justh je otvoril sejo in predložil listo onih poslancev, ki so manjkali na zadnji seji. Zbornica je sklenila, da zgube dijete vsi oni poslanci, ki niso svoje odnosti osebno opravičili. — Posl. Bozath (stranka neodvisnosti) je nato utemeljeval svoj predlog, da se črtajo plače podpredsednikov. Zbornica je sklenila, da se predlog Busatha postavi na dnevni red jutranje seje. Nato se je nadaljevala razprava imunitetnih stvari.

Bolgari proti Bošnjakom.

SOLUN 11. Makedonski Bolgari so razvili silno agitacijo proti Bošnjakom in Hercegovcem, ki se naseljujejo v Makedoniji. Pri tem jim pomagajo njihovi listi.

Potovanje carjevo v Italijo.

BEROLIN 12. Iz Petrograda brzojavljajo glede potovanja carja v Italijo: Car odpotuje iz Livadije dne 14. t. m. Na jahti „Standart“ se car poda v Odeso, odkoder bo potoval dalje po železnici. Južne in zapadne železnice stražijo že vojaki. Car bo potoval sam brez carice. Spremljali ga bodo: dvorni minister Frederika, minister za unanije stvari Izvolski in še par drugih dvornih dostojanstvenikov. Na svojem povratku obišče car romunskega kralja. Carjevo potovanje bo trajalo enajst dni.

Vazne reforme v Grški.

ATENA 12. Ministerski svet se je bavil z važnimi reformami v notranji upravi, ki jih namerava vlada v obliki zakonskih načrtov predložiti zbornici v odobritev.

Zrakoplovstvo.

FRANKOBROD o./M., 12. — Danes ob 5. uri zjutraj je odletel v balon „Parceval“ poletel pilot Norimberku.

RIM 12. Vojaske vodilni balon se je ob 2. uri 30 min. pop. v Braccianu dvignil v zrak in je ob 2. uri 52 min. došel v Rim. Nad vojaškim vežbališčem je izvršil več vseh kretanj ter se je na to spustil na zemljo, da se je vkrcal v balon poveljnik zrakoplovne brigade, polkovnik Moris. Nato se je zrakoplov zopet dvignil in preletel mesto v višini 150 metrov, pri čemer je izvršil več kretanj nad Kapitolom in Kvirinalem. Potem se je zrakoplov zopet spustil na zemljo in je ob 4. uri 25 min. odletel v Bracciano.

NORIMBERK 12. Zrakoplov „Parceval“ je ob 5. uri 20 min. došel v Nitten. Po zdravlila ga je na tisoče broječa množica ljudstva.

Orkan v Ameriki.

KALEY-WEST 12. Vled večerajšnjega orkana je več del mesta v razvalinah. — Škodo cenijo na dva milijona dolarjev. Na stotine hiš in devet opekarn so popolnoma ali deloma razdejane. Ko se je vihar polegel, so pričeli plenilci svoje delo, nakar je bil progla-

šen nagli sod. Vihar je imel hitrost 100 milj na uro.

HAVANA 12. Večerajšnji orkan je povzročil velika opustošenja v zapadnem delu Kube. Pet oseb je bilo ubitih, 25 pa ranjenih. V pristanišču se je pogreznilo 40 lahkih ladij. Škodo, ki jo je napravil orkan v Havani, cenijo na 1 milijon dolarjev. Nova bolnišnica za tuberkulozne bolnike v Arroyo-Narayo se je podrli. Pri tem je bilo mnogo bolnikov ranjenih.

Nova hiša se zrušila.

STRASSBURG 12. Danes predpoludne se je v ulici Ludvighafen zrušila nova hiša; pri tem je bilo zasutih več delavcev. Ognje-gasci so dole izlekli izpod razvalin tri mrtve, osem težko in štiri lahko ranjene. Ni se moglo še ugotoviti, ni-li pod razvalinami še drugih ponesrečencev. Od dveh težko ranjenih sta dva umrla v bolnišnici.

Revolucija v San Domingu.

CAP HAITIEN 12. V državi San Domingo je izbruhnila revolucija. Večraj zjutraj so ustaši napadli mesti Dajabon, a so bili odbiti.

Boji v Severni Afriki.

PENON DE LA GOMERA 12. — Sovražnik je večraj popludne otvoril ogenj na trdnjavo, na kateri je španske topništvo odgovarjalo. Po dvehurnem boju se je sovražnik po velikih izgubah umaknil.

SRBIJA.

BELIGRAD 12. „Politika“ ostro napada vse one, ki so ponavno sorožili vprašanje o princu Gjorgju in ki delajo na to, da postane princ Gjorgje zopet prestolonaslednik. Tudi če ni res, zaključuje „Politika“, da se bo vprašanje o odgovodi princa Gjorgija zopet pretresavalo, je vendar potrebno, da se z jasno in oledno izjavo onemogoči širjenje vznemirjajočih glasov, ker bo to v interesu mira v državi in v interesu dinastije.

BELIGRAD 12. Minister za unanje stvari Milovanović odpotuje v sredo v inozemstvo in sicer na Dunaj, Berlin, London, Pariz in Rim v vrho, da bi dosegel, da evropski dvori vprejmejo kralja Petra pod pogojem, da kralja Petra najprej vprejmejo v Petrogradu. V vladnih krogih se zagotavlja, da je ruska vlada že privolila v poset kralja Petra.

BELIGRAD 12. Radi težav pri rešitvi krize je minister za unanje stvari Milovanović odložil svoje potovanje v inozemstvo na četrtek.

BOLGARSKA.

SOFIJA 12. „Den“ poroča med drugim iz Rima: Italijani so prepričani, da bo Bolgarija v slučaju evropske splošne vojne na strani Avstrije. Italija se bo pa borila na strani sovražnikov Avstrije in to je vzrok, da se bolgarski častniki ne vprejmejo več v italijanske vojaške akademije, kar bi isti kakor bodoči avstrijski zavezniki utegnili izdati gotove stvari, ki se tičejo italijanskih vojnih načrtov.

RUSIJA.

PETROGRAD 12. Načelnik generalnega štaba Mišlajevski je imenovan poveljnikom II. kavkaškega vojnega zbora in je dobil nalogo, da takoj odpotuje. Varšavski generalni guverner Skalon bo pozvan v ministerstvo za notranje stvari k oddelku za upravo gubernij. Na njegovo mesto pride general Šamatov,

črni oči, ki so ga bile že prejšnji dan osupnile.

Karol se je razburil do skrajnosti, čutil se je kakor očanega. Skočil je k njej in jo prijel z levo roko čez pas.

Marija, ki jo je bila prešinila nada v rešitev, se ga je oklenila tesno.

Karol je pogledal na morje. Čoln se je oddaljeval.

— Ej, vi v čolnu! — je zaupil brezupno.

Eden mornarjev v čolnu ga je bil, ne da bi ga bil slišal, zapazil ter ga pokazal mornarjem, ki so veslali. Čoln se je vrnil nazaj k parniku, ki se je široko zibal sedaj na levo, sedaj na desno, kakor bi se boril se smrtjo, in se potapljaj.

Karol, držeči mlado žensko vedno čez pas, je bil pripravljen: z desnico je nervozno držal za vrvi, po kateri so se bili že drugi spustili v čoln.

— Kapetan, spustite se doli! — so mu zavpili iz čolna.

— In on se je spustil s žensko po vrvi v čoln, na krnilo.

Čoln se je takoj zopet oddaljil ter je komaj vrl vrtincu, ki ga je imel napraviti parnik, ko izgine v globino. In res, kmalu zatem, ko so bili malo dalje, so nesrečnejši, bledi, prestrašeni, tresoči se na vsem životu, videli, kako je Ocean pogoltnil parnik.

TURCIJA.

CARIGRAD 12. „Jeni Gazeta“ poroča: Vlada je sklenila zahtevati odstranitve kapitulacij. Vendar je gotovo, da vlad posredovanja ene velevalsti ne dopuste ostale velevalsti, da se kapitulacije odpravijo. Ob enem bo zahtevala porta, da se odpravijo inozemske pošte in da morajo inozemski podaniki plačevati v Turčiji davke.

CARIGRAD 12. Tukaj se je ustanovilo prvo časnikarsko društvo. Ob enem je osnovana tudi pomožna blagajna.

Dunaj 12. — Iz Galicije sta dospela semkaj ministra Bilinski in Dulemba.

Krakov 12. Z večje neke hiše je bila vržena proti tramvajskemu vozu bomba. — Voz je bil poškodovan in tri osebe ranjene.

Dubrovnik 12. Nadvojvodinja Marija Josipa je dospela semkaj na jahti „Dalmat“ ob 2 uri pop.

Pisma iz Anglije.

London, 5. oktobra 1909.

I.

Parlamentarizem na Angleškem. — Liberalci in konservativci. — Njih programi. — Industrializacija in njene posledice. — Proletariat in beda. — Socijalisti in liberalci. — Svoboda trgovina ali zaščita carina? — Boj konservativne manjšine proti liberalno-socijalistični večini. — Prognoza.

Znano je, da velja Anglija kakor najbolj ustavna država na svetu. Njene institucije so posnemali drugod. Belgija je uredila svojo konstitucijo po angleški, Avstrija jo je kopirala zopet od Belgije. Toda nikjer več niso dosegli tistega notranjega soglasnega tona, tiste neposredne zveze, ki obstoji na Angleškem med narodom in parlamentom. Naravno, da tudi v angleškem parlamentarizmu igrajo včasih skrivnostne sile svojo veliko vlogo in degradirajo parlamentarizem skoro do onemoglosti — ali ti dogdki so ponajveč mimogredečega pomena in se pojavljajo šele tedaj, če se poslanska zbornica kakor taka izkaže preslabotno, premalo ujedinjeno, da bi dejanski vodila državne posle.

Za časa slovitega liberalnega voditelja Gladstona*) je bila n. pr. poslanska zbornica vsegamožen faktor, ker jej je znala tako močno osebnost, kakor je bil štirikratni ministerski predsednik Gladston, udihniti ne samo življenje, ampak tudi tisto moč, ki izraža voljo in pa znanje za zdravo krmarenje državne ladje.

Kakor tradicija velja na Angleškem dvostrankarski politični sistem: večina vlada, manjšina dela opozicijo. Več, nego pol stoletja se vrši že angleško politično življenje v tem smislu. Na eni strani liberalci, na drugi konservativci. Nekaj časa je na krmlu ena, nekaj časa druga stranka. Anglež je spal mirno, ker je vedel, da tako manjšina kakor večina čuvata enako njegov pravi interes.

Jako zgodaj je adoptirala Anglija princip gospodarkega interesa kakor dovolj znamenitega momenta za obstanek posebne stranke. Liberalci ne pomenjajo tukaj naprednega duha — bodi v resnici bodi po besedi — in konservativci nobene reakcije.

Liberalizem na Angleškem je

*) Izgovori: Gledstén.

Vihar je bil nekoliko pojenjal. Tu pa tam se je prikazovalo nekoliko višnjevega neba, ki so je blazno deroč oblaki odkrivali, pa zopet pokrivali. Vesla so zopet začela svoje, za hip pretrgano delo. S prva se je veslalo kar tja v en dan.

Hkratu je Marija zapazila, da ima nien rešitelj kravato roki. Prijela ga je za kravate roko, ki je bila atianjena v pest, in jo razklenila se svojimi prsti. Vrv, po kateri se je bil Karol spustil v čoln, držeč se zanojo z eno samo roko, ker je z drugo držal Marijo, ta vrv je pustila na njegovi roki grozno brazdo: odnesla je bila meso do kosti, ki jih je bilo videti mej krvjo.

Marija se je zdrznila in kriknila od groze.

Zatem je vzela iz nedrij robe, ga očela, ker je bil moker, in je žanjim obvezala grozno rano.

— In vse to radi mene! — je dejala.

Karol je je pogledal smehljaje. — Kaj naj vam dam za to? — je rekla ona neizrečeno sladko.

Njemu se je zdelo, da ni na svetu ničesar, ki bi se moglo pripodobljati njenim krasnim očem z dolgimi črnimi vejicami ter se jej je vnovič nasmehnul.

Čoln je drsel dalje preko valov.

(Pride še.)

z golj gospodarske strukture. Pomenja individualno svobodo za vsaki individui pri njegovem gospodarskem delu. To je bil uk francoskih fiziokratov in njegovega mogočnega izrodka na Angleškem, pod duševnim vodstvom škotskega nacionalnega ekonoma Adam Smitha. On je proti vsakemu vmešavanju s strani države v gospodarsko življenje. V praksi pomenja to odpravo vsake carine, boj proti podražavljenju kakekrihkoli si podjetij (železnice, pošte itd.), boj proti zakonom za varstvo otrok, žen in moških delavcev itd. Ker je bila ta stranka od nekdaj najmočnejša, je naravno, da je danes vse angleško gospodarsko življenje res ustrojeno na ta način. Izjemo delajo le nekateri redki zakoni v delavsko obrambo, v pripoznanje koalicijske pravice delavcev itd.

Konservativci predstavljajo na Angleškem imperijaliste. Njih cilj in ideal je mogočna Anglija, ki vlada nad drugimi državami. Bore se drugače za vse stare institucije. Tako branijo lorde, ki so na Angleškem že davno kupili vso zemljo, tako, da so s tem kmetski v našem pomenu besede spravili do zadnjega iz te nekoč tako plodovite poljedelske dežele. Konservativci so nadalje hudi nasprotniki Nemčije. Gospodarsko pa so tudi oni za staro dogmo svobodne trgovine „free trade“, ali to z eno vazo izjemo: uvesti hočejo carino na tuje produkte, ki silijo v čim dalje večji meri v Anglijo, ker so vse druge države obdane z več ali manj visokim zidom zaščitne carine. Njih pripadniki so posebno lordi, fabrikantje in podobni bogataši. Seveda ne pravijo, da hočejo uvesti carino, ampak zakrivajo to dejstvo v besedo „tarifne reforme“.

Zadnje čase seveda so se ta strankarska nasprotstva nekako zamazala. Po eni strani s tem, da je negail en del stranke proti radikalizmu, po drugi s tem, da je krenila stranka k reakciji.

Angleška, ki je bila do leta 1773 eksportna dežela za žito, se je vrgla z vso silo na industrijo. Z druge strani so prepodili lordi kmetski v mesta. Ko bi se danes komu posrečilo deželo blokirati, da bi ne mogla prejemati živeža od zunaj, moralo bi deset let Angležev pomreti lakote.

Italijansko farizejstvo oziroma volilni red na Goriškem.

V enem je naš „Piccolo“ priznan moister: v poziranju vloge proganjanega in tlačnega italijanstva v naših pokrajinah. Sedaj nastopa zopet kakor kaka moderna Kasandra, ki joče in stoče radi grozne krivice, ki da se je zgodila Italijanom z novim volilnim redom, to je: z razdelitvijo krajev. Posebna nečuvna krivica da je v tem, da v skupini furlanskih kmečkih občin voli tudi pet slovenskih občin — Biljana, Kožbana, Dobrodob, Devin in Medana — valed česar morejo Slovenci vplivati na izid volitev v furlanski skupini.

O ti binaveč, grdi ti! Teži pred svetom, v srcu pa morajo gorčki Italijani le hvaliti Boga, da je tako. Kajti volilni red, ki je po „Piccolovem“ — farizejstvu tako grozno krivičen za Italijane, vsebuje v resnici kričečo krivico za — Slovence.

Pred vsem vprašajmo se: kdo je oče tega volilnega reda? To je dete Pajerjevega poroda, ki mu je kumovalo slovensko — da ne rečemo hujega — miroljubje. To je tisti Pajer, ki ni le glavni dežele goriške, ki ni le vodja italijanske stranke, ampak ki je tudi računčan do brezvestnosti v izbiranju sredstev, kadar gre za to, da utrja nadvlado italijanske manjšine nad slovensko večino v deželi.

Ima takov mož naj bi bil ustvaril volilni red, ki bi bil krivičen in škodljiv za Italijane?!

Farizeji okolo „Piccola“ morejo hliniti to svojim slepim ignorantom, ne pa ljudem, ki znajo gledati in soditi.

Pajer je dobro vedel, zakaj je onih 5 slovenskih občin stlačil v furlansko skupino kmečkih občin. S tem je slov. volilce teh občin izročil v neusmiljeno majoriziranje od strani Italijanov: a v drugo — in to je bil glavni vzrok — je v tem pomnožil volilce te skupine za toliko, da je vsvaril vsaj neki videz opravičenosti za dejstvo, da novi volilni red odmerja tej skupini tri poslance!! — To je bila za Italijane naravnost moisterki zasnovana šahovna poteza lisjaka Pajerja: iz slovenskega telesa je pomnožil število volilcev, ne bi ti v nacionalnem pogledu mogli kedaj postati nevarni za Italijane in so marveč za slovenski interes na volitvah — izgubljeni! Oni morejo sicer vplivati na izid volitev v borbi med italijanskimi strankami, ali kakor slovenski element so na volitvah za nas izgubljeni.

Gori smo rekli, da je s tem pomnoženjem volilcev furlanske skupine Pajer ustvaril le neki videz opravičenosti. Kajti trije poslanci za tako pomnoženo furlansko skupino pomenjajo še vedno veliko krivico za Slovence, ako jo primerjamo s slovenskimi skupinami kmečkih občin na Goriškem. — Kraške občine imajo več volilcev nego furlanske, a vendar imajo poslednje 3, dočim imajo kraške občine le 2 poslance. Še bolj kričeča je krivica v skupini kmečkih občin goriške okolice. — Te imajo trikrat toliko volilcev kakor furlanske občine in vendar imajo le tri poslance kakor furlanske!

Vpričo takih dejstev so farizeji okolo „Piccola“ še tako drzni, da tožijo o krivičnosti volilnega reda za Italijane.

Naj čujejo: ako bi volilni red za Goriško odgovarjal le najelementarnejšim zahtevam enakopravnosti in pravičnosti, bi imeli Slovenci v deželni zboru goriškem večino in diktator v deželni odbor ne bi se nazival — Pajer! A pri vsem tem ne bi italijanski listi še vedno imeli nikake pravice za farizejsko moralizacijo o krivicah, ki se Italijanom ne gode! Pa Italijani naj si zapomnijo: česar danes še ni po zaslugi sedanjega volilnega reda, pride vendar, ker mora priti, ker ves naravni razvoj izlizi to prej ali slej!

K sklicanju državnega zbora.

Celokupno češko časopisje se peča s poljožajem, ki je nastal zbog zaključenja češkega deželnega zbora in sklicanjem državnega zbora. Skoro vsi časopisi groze z obstrukcijo. „Venkov“ glasilo agrarcev piše: „Naša pot za državni zbor je trdno začrtana. Eno mora biti dunajskim krogim jasno, da to, kar se je zadnje čase zgodilo proti Slovanom na Dunaju, v Pragi, Brnu, Opavi in v Ljubljani, ne spada med dogodke, ki se jih tako hitro pozabi. So to sami računi, ki pridejo končno v poštev, ko se bo delalo končne račune z Bienenrthom. Bo to ugonobljajoč obračun.“

„Narodni listy“ pišejo: Vsi protičaški izgedi zadnjega časa morajo imeti za nas akoro eno posledico: da potegnemo sabljo najostreje obstrukcije na vsaj črti. Proti takemu vladnemu sistemu, kakor je sistem vlade Bienenrth-Schreiner, ni nikakega pardona.

Pogajanja med Madjari in hrvatsko koalicio.

Iz Zagreba poročajo, da se vrše med predsednikom ogrskega državnega zbora Justhom in člani hrvatske delegacije pogajanja za sporazumjenje med Madjari in Hrvatimi. Gre da se za drugo reško resolucijo. Pogajanja da so tajna in zato je v krogih hrvatsko-srbske koalicije dirnulo zelo neprijetno, da je zadeva prišla v javnost.

Mi bi želeli samo, naj bi bili Hrvati in Srbi takrat previdnejši, ako so te vesti resnične, kakor so bili o sklepanju prve reške resolucije. Naj bi ne pozabili, da so jim Madjari dosedaj še vedno obljubovali vse, ko so jih potrebovali!

Sluga Hrvat-srbske opozicije.

V nedeljo je hrvatsko-srbska koalicija še enkrat demantirala vse one vesti, ki bi hotele, da je hrvatska opozicija pri kraju svojega složenega življenja. Poslanec dr. E. Lukinić je sklical namreč za ta dan v Karlovcu zaupen sestanek (javno skupščino je prepovedala Rauchova vlada), na katerem so bili burno aklamirani govori poslancev koalicije: dra. Medakovića, dra. Mažuranića, Supila, Budisavljevića, Banjanina, dra. Popovića, dra. Poljaka, dra. Vinkovića ter Modrušana. S sestanka so bile odposlane brzojavke Njeg. Velikanstvu z navedeno prošnjo, naj odpravi v Hrvatski apsolutizem, Ad. Pribičeviću in dr., dalmatinskemu zboru, Tuškamu in vdovi te dni umrlega posl. Purica.

Deželni jezikovni zakon.

Nemške stranke v niževstrijakem deželni zboru nameravajo postaviti predlog, da se proglasi nemščina kot edini deželni jezik na Niževstrijakem. Baron Bienenrth da baje takemu zakonu ni protiven. V tozadevnih konferencah, ki so se vršile med Bienenrthom in nemškimi voditelji, da so odstranjena nesporazumljenja. Enake zakone nameravajo skleniti tudi deželni zbori Gorenjevstrijaki, Solnograški in Predarlberški.

To nemstvo mora biti res na zelo slabih nogah, ako ga morajo reševati s posebnimi zakoni, a če ga drugače ne bodo rešili, z izjemnimi zakoni ga gotovo ne rešijo.

Vprašanje glagolice v Dalmaciji. Kam je prišel zapisnik škofov?

Neki svečenik je napisal v šibenski „Hrvatski Rieči“ kratko zgodovino najnovejših odlikov sv. stolice oziroma na rabo glagolice. Pred štirimi leti — tako začenja — ravno na dan 23. maja — so se na papežev poziv zbrali hrvatski škofje v Rimu, da razpravljajo o pravici, ki jo imajo Hrvatje do rabe glagolice. Sv. oče jih je pozval, da čuje, kako bi se končno rešilo to vprašanje. S tem znamenitim zborom so se bavile tedaj novine akoro vsega sveta; najbolj pa italijanske novinstvo, liberalno in klerikalno, ki je napadalo glagolice v imenu — italijanskega patriotizma. In da bi vplivali na škofo same, so trdili celo, da je misel in želja samega papeža: popolno uničenje glagolice.

Škofom je bila dana popolna svoboda govora in so brez cizra na bevanje v italijanskih novinah razpravljali mirno in dostojanstveno, zbog česar je njihov zapisnik monumentalno delo glede pravic vsega hrvatskega naroda.

Gospoda v Vatikanu niso pričakovali tacga zapisnika, drugačne so bile njihove misli in želje. Zato so — osupnjeni — začeli razno govoriti proti našim škofom in celo to, da je njihovo postopanje drzno in kljubovalno proti osebi papeža sami. Po tem je bilo očividno, da je bila le tako pro forma dana škofom svoboda govora.

Sedaj so začela nespošobna rovarjenja. Ona gospoda so zastavili vse sile, ves svoj vpliv, da bi rešitev glagolskega vprašanja šla mimo zapisnika škofov. V tem smislu je v resnici izšel (še le po 1/2 letu, to je 1906.) famozni dekret, ki je naravnost v zaimeh konference škofov v Rimu.

Da obranijo svoj ponos, poštenje in čast so se škofje sestali v istem letu v Zadru ter so dali škofu Nakiću nalog, da v imenu vseh odgovori non possumus, to je, da po svoji vesti ne morejo vsprejeti in razglasiti onega dekreta, ter da se sklicujejo na zapisnik od leta 1905!

Ta protest je zopet razburil ono gospodo, ali reklo se je, da je vprašanje glagolice vzel papež v svoje roke in da bo akoro sledila nova rešitev po... zapisniku.

Zopet tri leta čakanja in — popolna razočaranja. Obljubljena nova rešitev je sestala v tem, da so leta 1903, obelodanili isti dekret od leta 1896., ki po namenih obelodaniteljev in po svoji vsebini ne more imeti danes kanonske vrednosti. Pozvali so škofo v Rim, a s tem so priznali tudi njihovo kompetentnost v vprašanju glagolice — čemu je torej izišel ta dekret, ki je v dijametralnem navskrižju z njihovim razlaganjem, in je tako preklical kompetentnost škofov.

Ta misel me je navedla na to, da sem vprašal znanca: zakaj se niso na reševanju glagolice držali zapisnika hrvatskih škofov, ko so jih ravno radi tega pozvali v Rim?!

Znanec mi je dal ta-le odgovor: Bil je dan nalog, da se morajo za pravično rešitev vprašanja glagolice proučiti vsi dokazi. Za podlago je imel biti zapisnik od leta 1905., v katerem je bilo vse pro in contra glagolice. Za rešitev je trebalo torej tega zapisnika, ki ga pa niso mogli najti. Na vsa se kako, ali fakt je ta, da je zapisnika zmanjkalo!

OGRSKA.

Stranka neodvisnosti v razsulu.

Posl. Ugron je izstopil iz stranke neodvisnosti, v pismu, s katerim je naznanil Kószutu svoj izstop, navaja kot razlog nek govor, v katerem je bil baje Kószut razvijal nazore, ki niso v soglasju z načeli stranke neodvisnosti. Ugronu sledi bržkone še drugi poslanci.

Dnevne vesti.

„Slovenska čitalnica“ in narodno delo. Kadarkoli je „Slovenska čitalnica“ v Trstu dobila nov odbor, smo nekako tolažili sami sebe, češ: ta novi odbor čilih, mladih moči dokaže, da „Slov. čitalnica“ ni institucija, ki je preživela svojo nalogo, ampak društvo je za nas prepotrebno, ker... itd. No potem „Jovo-nanovo“. Zivotalilo se je: par plesnih večerov, par starih izposojenih knjig, par zahajalcev v čitalnico in igralne sobe in basta. Edino večje delo odborovih sej je bila debata o rešitvi finančnega vprašanja. In tiho se je med našo inteligenco vpraševalo: ali je vredno trošiti toliko denarja za samo najemščino tega društva?

„Slov. čitalnica“ ni imela teh dni občnega zbora; ne bomo torej govorili o njenem novem odboru mladih in čilih moči. Ali, ker nam sveža kraška sapa prišaša t. z. zimsko sezono, čutimo za potrebno, da javno pretresamo vprašanje: kaj se mihi v naših narodnih društvih za sezono društvenega življenja in dela za društva sama?

Hoteli smo bili prvo tako vprašanje staviti „Slov. čitalnici“, ali prehitela nas je. Videli smo že program njenega bodočega dela, znamo že dan, ko se izvrši prva točka tega programa.

Sl. čitalnica“ hoče resno izrabiti svojo sezono, hoče krepko napredovati na poti, po kateri je vodi ne samo mlada in čila moč, ampak tudi pogumna, vstrajna in volje polna moč: čitalnični predsednik, učenec praške šole, ki s čitalničnim odborom tvori edino in nerazdružno celoto. Ne maramo kaditi dru. Staretu; njega bi razžalilo, ko bi ga hoteli z nekakimi „dobro je, bravo!“ bodriti na vstrajnost. Niti on, niti njegovi sotrudniki ne potrebujejo naše pohvale. — V javnosti jih omenjamo samo zato, da vse tiste, ki se jih tiče, opozorimo na izvrševanje dolžnostij pojedinov nasproti skupnosti. Pojedine osebe v čitaln. odboru umejo svoje naloge, svoje dolžnosti in hočejo vlti novega življenja društvu, o katerem se je mislilo, da je postalo skora nepotrebno.

„Sl. čitalnica“ — po načrtu in volji nje novega odbora — hoče postati središčem družabnega življenja naše inteligencije v Trstu. Ali to življenje ne bo več „par plesnih večerov“ i. t. d.; to bo manifestacija ukusa, izobrazbe, poleta naših inteligentov.

„Sl. čitalnica“ ima torej vendar svoje naloge. Naj naše delavstvo ne misli: gospoda beže od nas! Ne, „gospoda“ samo trebajo napredovanja od točke, do katere so dospeli svojim umnim delom. S tem pa ni rečeno, da se med družabnim življenjem našega delavstva in naše inteligencije mora postaviti zid, ki jih bo ločeval. Nasprotno! Naloga, ki si jo postavlja „Slov. čitalnica“, je ravno ta, da bi organizirala vrste naših inteligentov, da bi oskobilila na narodno delo mnoge, ki sedaj za nas ne eksistirajo, ker jih ne srečavamo v organizirani skupnosti! Kje se je n. pr. rodilo naše „ljudsko vseučilišče“! V organizaciji naših inteligentov! Bi-li mi bili prišli do tega, ako ne bi imeli društva za inteligencijo? Dromimo, ker so

nekatera podjetja možna samo tedaj, ko jih se lotuje več moči.

Za „ljudskim vseučiliščem“ pride še nekaj: velika ljudska knjižnica v Trstu. In tedaj bo delo komaj pri svojem začetku. Marsičesa potrebujemo na kulturnem polju, akoro vsega. Kar se je začelo, treba je spopolniti, in drugemu, vsemu drugemu treba še-le postaviti temelje. Evo polja, kjer naj se naša inteligenca kakor učiteljica srečava s masami našega ljudstva, ki se začenja dvigati iz nižav presiranih in — proganjanih!

Da pa bo društvo slovenske inteligencije v Trstu kos velikim nalogam, ki jih ima nasproti vsemu slov. narodnemu delu v Trstu, bo treba razumovati in resno podpirati stremjenja tistih, ki so se temu gibanju postavili na čelo. Z zaupanjem in voljo se morajo približati svojemu žarišču — „Slov. čitalnici“ — vsi tisti naši izobraženci v Trstu, ki dosedaj stali na strani. In ko se slov. inteligencija v našem mestu najde v ednem kolu, najde v njem gotovo vsaki po svojem ukusu, česar smo pogrešali do sedaj: primerne zabave in resnega dela.

Italijani hvalijo češke pesmi. Prejeli smo:

Pred dnevi sem šel v kinematograf „Galileo“, ki se nahaja na Acquedotto. Ker je Acquedotto ena (osobito zredar) najzibavnejših ulic, ki seveda tu kinematograf dobro obiskano. Na veliko svoje začudenje sem slišal, ko je prišel elektro-pianino igrati — ples „Češko besede“, ki je sestavljena iz čeških narodnih pesmi. Vse na predstavo čakajoče občinstvo je sledilo aviraju lepe melodije „Češke besede“ in se laslavo izražalo o njej. Baje pa ni vedelo, da so te melodije češke narodne pesmi, ker se Italijani niti na polju znanosti in umetnosti ne morejo otresti predsodkov in narodnega sovraštva.

F. B-o.

Sokolski odsek v Barkovljah. Kakor je bilo že naznanjeno, vrši se v nedeljo 17. t. m. ob 4. uri pop. v prostorih „Narodnega doma“ v Barkovljah ustanovni občni zbor barkovljanskega Sokola. Upamo, da se zavodni Barkovljani polnoštevilno udeležijo tega sestanka, od katerega je odvisna ustanovitev Sokola v Barkovljah.

Velnevna demonstracija, vspeh učenja na tržaški mestni gimnaziji. Kdo tržaških Slovencev ne pozna gostilničarja Hinka Kosiča in njegove gostilne, ki ima nadpis „Al Ginnasio“ zato, ker se nahaja v bližini tržaške mestne gimnazije? Gimnazija je po svojem namenu kulturni zavod, semenišče, iz katerega naj prihaja inteligenca, kultura. — Naš Kosič se je menda tudi zato preselil z Belvederja v gostilno v bližino gimnazije, da bi se tudi on napil — poleg svojega dobrega vina nekoliko kulture. Trd Kraševac, kakoršen je, mu ni zamara, da si je to želel. A glej, mesto kulture, so mu prišli iz gimnazije brutura, nasilje in zasramovanje.

Včeraj predpoludne ob 11. uri se je zbralo pred njegovo gostilno precejšnje število paglavcev, dijakov tega gimnazija, ki so se začeli zgražati nad nedolžnim napisom: „Sveže pivo“, ki visi na vratih. Kosiča tedaj ni bilo v gostilni: bila je sama njegova soproga, ki je prišla na prag gostilne, da vidi, kaj da je. Paglavci so na to začeli zmirljati se „ščavi“, „trattoria al ginnasio dei ščavi“ itd., itd.

Mejtem so se posmehovali in kazali s pratom na Kosičevo soprogo, ki je slednjič stopila k nekemu profesorju in mu povedala vso stvar. Profesor jej je obljubil, da poskrbi, da se kaj takega ne pripeti več.

Pripomniti je, da je bil s paglavci, ko so na rečni način demonstrirali in — reševali italijanstvo Trsta, tudi vratar gimnazija. Seveda, revček, tudi njemu je jako pri srcu italijanstvo Trsta; se svojo prisotnostjo je pripomogel, da so bili mlečnobolj junske bolj pogumni.

Oh, care speranze della patria!

Tržaška zdravniška zbornica. Predsednikom tržaške zdravniške zbornice, ki se je te dni konstituirala, je bil izvoljen dr. Maksimilijan Brunner, podpredsednikom pa dr. Viljem Pastrorich.

Jahta „Kawala“. Jahta egiptvskega podkralja „Kawala“ je včeraj ob 5.30 uri zjutraj odplula v Aleksandrijo.

Poveljnik železniškega polka. — Včeraj zjutraj je došel iz Korneuburga v Trst poveljnik edinega avstrijskega železniškega polka, polkovnik V. Ferbsin.

Potres. Na tukajšnjem c. kr. pomorskem observatoriju so v ponedeljek popoldne seizmografsni instrumenti zabeležili zopet bližnji potres, katerega središče je bilo oddaljeno približno 100 km. Začetek tresenja ob 4. uri 46.5 sekund, maksimum 20 mm ob 4. uri 54.3 sek., konec ob 4. uri 3 min. popoldne. Ta potres, kakor smo včeraj omenili, so čutili mnoge osebe tudi v mestu.

Tržaška mala kronika.

Okrađen in vržen v morje iz masčevanje. Pred osmimi davi je podjetnik Leonardo sprejel v službo zidarja Heranlesa Pellagrio, starega 28 let, iz Cadore. Zdi se, da niso tovariši bili nič kaj zadovoljni z novim dolečcem in sklenili so opraviti ga strani. — Predvčerajšnjem popoldne proti mraku je eden izmed njih povabil Pellegrina pod neko pretevzo, naj gre z njimi. In Pellegrino je šel z njimi brez sumnje do St. Andeja. Ko sta

bila na nabrežju pri Lloydov arsenalu, sta se približala njima dva druga moža. Sedaj so mu vsi trije vkradli se, kar je imel pri sebi, in ga pahnili v morje. Na to so jo urno pobrali. Na aredu ni tam voda preveč globoka, tako da se je Pellegrino rešil sam. Na to je naznanil lopovščino policiji.

Karavana Somalijev. Včeraj jutraj je z dunajskim poštanim vlakom dospela iz Berlinu in drugih velikih nemških mest in z Dunaja karavana Somalijev (črncev), obstoječa iz mnogo oseb moškega in ženskega spola. Več njih se je razpršilo po mestu, in seveda se je okoli njih zbralo mnogo rado-vežnev. Več teh črncev govori dobro nemški in francoski. Potovali so po raznih mestih Evrope, kjer so se izkazovali v raznih njihovih igrar, plesih itd. Pet njih je šlo tudi v krojačnico Jirasa v ulici Caserma, kjer so si kupili častniške sablje z dotičnimi port-pejani, ki so si jih takoj opasali. Enega teh je neki redar na ulici ustavil in ga odvedel na policijo, kjer so mu sekvistirali sabljo.

Ob 4. uri je karavana odpotovala z Lloydovim parnikom „Thalia“, ki je odplul v Kalkuto. V Adenu se karavana izkroca, in vrne v svojo domovino.

Dva poskusa samomora. Pod gorajim naslovom smo objavili predvčeršnjim, da je 52-letni Ivan Lukežič, ki se je bil samomorilnim namenom vrgel v morje — sluga pri finančni direkciji.

Od kompetentne strani nas obveščajo, da je dotičnik pri finančnem ravnateljstvu popolnoma nepoznan in da pri tem ravnateljstvu sploh ni nikdo z gornjim imenom udeležen.

Poskus samomora. — Včeraj zjutraj ob 7. uri je Ema Torna, stara 31 let, stanovala v ul. Sette Fontane št. 483, vsled rodninskih prepričkov poskušala storiti konec svojemu življenju, izpirši žveplenate kisline. Takojšnja pomoč zdravniške postaje jej je rešila življenje.

Tatvine v neki vili. — Predinočjem so tatovi preplezali zid vile Haggicoste in potem s pomočjo vetrihov vdrl v pritlično sobo. Vkrali so dve japonski vazi in povečalno steklo v skupni vrednosti 200 K.

Velika nesreča. V šedenjakem plavžu je včeraj stroj zagrabil 44-letnega delavca Matjeja Kustrina iz Tolmina in ga tako poškodoval, da je nekoliko minut potem izdihnil. — Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Justu.

Nenadna smrt. — Predinočjem ob 7. uri zjutraj je 66-letnemu mizarju v Lloydovem arsenalu Vincencu Carnera, stan. v ulici Andrea Rapicio št. 6 med zajutrekom prišlo slabo in je malo nato izdihnil. Pozvani zdravnik z rešilne postaje je zamogel konstatirati le smrt. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri sv. Justu.

Torpedovke v Trstu. — Predvčeršnjem zvečer so v našo luko priplule štiri torpedovske vojne mornarice. Včeraj zjutraj so zopet odplule.

Koledar in vreme. — Danes: Edvard kraj. — Jutri: Kalist pap. Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne 22° Cels. — Vreme včeraj: lepo. Vremenska napoved za Primorsko: Samoterja oblačno. Hladni vetrovi. Temperatura malo spremenjena.

Porotno sodišče.

Tatvina v stolni cerkvi v Kopru.

Včeraj je nadaljevala razprava proti obtožencem v zadevi roba v koprski stolnici. V naslednjem podajamo na kratko glavne momente iz včerajšnje razprave:

Obtoženi Brandolin pravi, da mu je prišla žena Plojerja neke v ruto zavite stvari, ne da bi on znal kaj se nahaja v ruti, a ker se je zbal, da bi utegnil imeti neprijateljnosti, je vrnil zavoj Plojerjevi nazaj.

Obtoženega Norbeđa se obdoljuje, da se je porodila v njegovi glavi ideja, da bi se okradlo sotočnico. On taji; pravi celo, da je hotel celo obvestiti policijo, ko je doznal o usmeravanju tatvini. Javil se je pri policijskem oficijalu Titzu, ki pa oni dan ni imel časa, a pozneje se ni več vrnil.

Obtoženi Fumi pravi, da je deloval le v lastnosti zaupnika — policije.

Priča Mioni je pravil, da ga je Fumi naprosil, naj proda kelihi pri starinarju Fano, a on je nesel kelihi v uradništvo „Piccola“, kjer je dobil 300 K, kakor mu je bilo že poprej obljubljeno.

Izjavil je na vprašanje predsednika, da ni hotel izročiti keliha na policiji, ker ni hotel imeti več opravila z njo, ki ji je svoj čas pomagal pri razkritju tatvine poštne znamke, kjer je bila razpisana nagrada 1500 kron, a je dobil samo 100 kron. Policija mu je torej dolžna še 1400 kron; zato mu ni kazalo, da bi sklepal s policijo nove kupčije, dokler mu ne plača starega dolga.

Po zaključenem dokazilnem postopanju, je stavil sodni dvor porotnikom 17 vprašanj, na kar bi imel govoriti namestnik drž. pravdnika dr. Barzal, a je bila obravnava pretrgana.

Nadaljevanje se vrši danes ob 9. uri popoldne. Razsodba se razglasi drevi.

Naše gledališče.

Od svojega recenzenta smo prejeli kritiko o nedeljski predstavi, a smo jo morali odločiti na jutri, radi preobilice drugega gradiva.

Tržaška gledališča.

POLITEAMA ROSSETTI. — Na zadnji predstavi opere „Wally“ je bilo gledališče malone razprodano. Veliko pohvalo je zlasti žel v slovo bariton Stracciari. Danes odmor. Jutri toli pričakovana premijera Puccinijevе opere „Madame Butterfly“.

Društvene vesti.

Slavjanska čitalnica priredi dne 23. t. m. prvo letošnjo prireditev. Na tej prireditvi bo predaval g. dr. Stare o „Zlati Pragi“, ki se jo predloži s sto fakiopičnimi slikami. — Poleg tega bodo na vsopredru še pevske in glasbene točke tako, da bo program res vestranski in zabavno-poučen.

Iz pevskega društva „Kolo“. Po počitnicah se je v nedeljo zopet vršila pevaka vaja pod vodstvom trudoljubivega pevovođe g. Mahkote. Velikim zadovoljstvom beležimo, da so se pevci udeležili vaje polnočestveno, kar je razveseljivo znamenje, da se je v društvu ohranil stari dobri duh, kar opravičuje najboljše nade za prihodnje delovanje društva.

Prihodnja pevaka vaja bo v nedeljo popoldne ob 2. uri.

Trgoško izobraževalno društvo v Trstu. Gg. odborniki so vabljene na nocojšnjo od-borovo sejo, katera bo v društvenih prostorih ob 9. uri. Predsednik.

Nar. delav. organizacija

vabi na nadaljevanje

II. rednega občnega zbora,

ki se bo vršil v soboto, dan 16. oktobra 1909 ob 7.30 uri zvečer v gledališni dvorani „Narodnega doma“ v Trstu.

Dnevni red:

1. Sprememba pravil.
2. Volitev predsednika, odborništa, nad-zorništa in pregledovalcev računov.
3. Slučajnosti.

Tovariši! Ta občni zbor je izredno važnosti.

Odbor N. D. O.

Zaupnike N. D. O. in odbornike strokovnih skupin vabimo na zaupni sestanek na četrtek dne 14. t. m. ob 7 uri zvečer v prostorih N. D. O.

Darovi.

— Za možko podružnico družbe sv. Cir. in Met. nabrala pri omizju Volčjigrad pri Komnu K 1,40 Ivanku.

Denar hrani uprava.

Gospodarstvo.

Sadna razstava v Hapelljah. Dopis iz Podgrada:

Te razstave ste že omenili na kratko, vendar vas prosimo, da priobčite tudi to poročilo.

V razmeroma jako kratkem času brez velikega hrupa in bobnanja, priredili smo v nedeljo 10. t. m. prvo sadno razstavo, podgrajsko okraja, ki je sijajno vspela nad vse pričakovanje.

Razstavljeno je bilo sadje 95 posestnikov Materijske in Podgrajske občine (Jelšanska se žal ni udeležila). Sadja je bilo: 92 vrst

Št. 2156.

Dne 4. novembra od 9. ure naprej bo v skladišču državnega kolodvora v Trstu (campo marzio) javna dražba različnega ne odzvetega blaga kakor prazni sodi, stoli i. dr.

Kupci se s tem vabijo na mnogobrojno udeležbo. Natančnejša pojasnila daje skladiščni uradnik istotam med uradnimi urami. Trst 11. oktobra 1909.

C. kr. državna železnica.

DVORANA ZA SODBENE DRAŽBE

ulica Sanità 23-25 pritličje.

Dražba, ki se bo vršila danes 13. t. m. od 9. do 12. predp.

Stelaze, maiza, chiffonniers, stolice, omara, stikalnica za piamo, mizica za stroj, nočne omarice, umivalnik z ogledalom, kronometrična ura, modljoni s zavosami, slike, to-elette, polica, živalni stroj „Singer“, kolo „Puch“ za žensko, več parov novih moških, ženskih in otroških čevljev.

Prodajalnica manufaktur. blaga
Enrico de Franceschi
— TRST —
ulica delle Poste 10 - vogal ul. Valdirivo
Velika izbira bombaževine, izdelanega moškega in ženskega perila in drob. predmetov po najzmernejših cenah

TRST, ul. Cavana 2

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA

FRAN LAMPE

Prodaja svežega kruha 4-krat na dan. — Postrežba točna in na dom.

Veliki kinematograf BELVEDERE

TRST - ulica Belvedere 19 - TRST

od srede 13. do petka 15. oktobra:

DVA GOLOBA, drama. — KONEC LEPIH SANJ, drama. IZREDNI DVOBOJ, komično.

Prvi sedeži 40 st., II. 20 stot. - Otroci in vojaki 10 stot.

Čudovito nizke cene :-:

dvokoles, živalnih strojev, vsakovrstnih gramofonov za gostino, kakor tudi različnih najnovjših plašč. Izvršujejo so tudi vse poprave. Pri Batjelu, Gorica
Stolna ulica 3-4.
Prodaja tudi na obroke. — Ceniki franko.

Edina od c. kr. nameštništva avtorizovana obrt za pokončavanje podgan, miši lisic, krtev in vseh mrčesov, stenice in vseh drugih živali
CARLO JENULL
Delavnica in zaloga TRST, ulica Tesa št. 30 pritličje.

Zdravljenje krvi

Čaj „Tisočerni cvet“ (Millefiori)

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemeroidom. Jeden omet za zdravljenje stane 1 K ter se dobiva v odlikovani v lekarni

Praxmarer. Ai due Mori Trst, veliki trg

Odpri se je v ulici Vinc. Bellini 13 (zraven novega sv. Antona): zaloga manuf. blaga: DE ANGELI & KEBER (PREJ AGENTI PRI TURSKI SERAFINI)

Preskrbljena je z bogato izbero perila, pletenin, blaga za ženske obleke, čipk, raznih potrebščin, kakor tudi drobnih predmetov po jako zmernih cenah. Postrežba točna.

Ulica Caserma 19 (nasproti kavarne Commercio)

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da sem ukupil dobroznano trgovino

gospoda G. Hutter-ja.

Ta trgovina je krasno opremljena in vedno preskrbljena se vsakovrstnim svežim in prekajenim svinjskim mesom.

Dobe se vsakovrstne delikatese in posebno za turiste razne konzerve, kakor gulaš, sardine, goška, zajec, urna in vsake vrste divjačina itd.; najfinjši sir, kakor gorgonzola, omen-thaler, liptauer, holandski in ovčji sir; izvrstni salami: ogrski in furlanski; GRASKE in PRASKE gobjati; dunajske in kranjske klobase; najboljša slanina (špeh) in pristna svinjska mast. — Vsaki dan bodo zaklani najboljše vrste prašiči in se bo torej lahko postreglo s prve vrste rebri, jetrami, krvavicami in jetrniciami itd.

Posebno priporoča izvrstni buffet, kjer se dobe vedno gorke in mrzla jedila, vedno sveže DREHERJEVO PIVO in razni najfin. likerji. Poleg tega imam na razpolago vsake vrste vina: to so od vipavake vinarske zadruge: Riesling, zelen, burgundec in navadna vina. Ob enem imam podpisani zastopstvo omenjenih vin za Trst in okolico. Nadalje držim prve vrste istrske, dalmatinske vina in KRAŠKI TERAN. Bogata zaloga butelj domačega in tujega pridelka. — Postrežba točna in na zahtevo na dom. Krčmarjem, hotelirjem in drugim razprodajalcem primerno znižane in zmerne cene.

Za obilen obisk se priporoča ERNEST PEGAN.

Cene stalne in zmerne.

Nova prodaj. All'Alpinista

(D. Arnstein) edina v tej stroki, ker je bogato založena z vsemi popotnimi potrebščinami

(kakor kovčgi, torbice itd.) dobro poznane tovarne FRANZ ZELLER na Dunaju in sploh vseh usnjatih predmetov. Specijalitet: Potrebščine za vsaki šport.

Nepremočljivi angl. plašči

tvrdke Boughtof P. Frankenstein & Sons. Pozor na naslov: Trst, ulica San Sebastiano št. 7

!!!! Ugodna ponudba !!!!

Za Tirol, Predarlško, Gornjeavstrijsko, Solnograško, Stajerako, Koroško, Primorsko, Bosno in Hero. je avstr. patent

„Umetni Marmor Karalyt“

(1909) še za oddati. — Ta proizvod je najboljši nadomestek za najfinše vrste naravnega mramorja in je posebno pripraven za stenske obloge, vloge pri pohištvi, namizne plošče itd. — Išćemo zastopnike za omenjene dežele. — Uzorci na razpolaganje.

ZAJEC & HORN — tvornica umetnega kamenja LJUBLJANA — Dunajska cesta.

RESTAVRACIJA

PASSEGIO SANT' ANDREA št. 36
Toči izvrstno pivo, vino 1. vrste. Dobra kuhinja. Velika dvorana in posebna soba za društva. **F. Erjavec** :: **ALLA STELLA.**

„AGLI ANTICHI CAMPI ELISI“ :: TRST

brušek, 276 jabolk in 12 raznih vrst (kutine, orehi in češnje). Krasna dvorana z okusno odličnim razstavnim odrom, polnim izbranih sadja, nudila je obiskovalcem očesu bujen pogled.

Podpredsednik gospodarske zadruge Dragotin Gobec, je otvoril razstavo s primernim nagovorom, pozdravil zastopnike raznih korporacij, predvsem zastopnika c. kr. nemestništva, g. pristava Jakoba Laha, zastopnika dež. odbora istrskega g. Ante Andrejčiča, zastopnika dež. kulturnega sveta g. dr. Cuccovicha, dež. poslanca g. potovalnega učitelja Sarcina iz Buzeta in navzeče občinstvo.

Tu se je dogdil o nekega novega — prvič v Istri — da je bil dež. odbor zastopan po Hrvaču g. Andrejčiču, kateri se je v izbranih besedah zahvalil prirediteljem za njihov trud. K besedi sta se priglasila gg. Lah in Sarcin, katere sta kakor strokovnjaka v poljudnem govoru razlagala pomen in vrednost umnega sadjarstva in uporabo sadja.

Nameravani sadjarski shod se ni vršil, pač pa se je čez dan med ogledovanjem pri posamičnih vrstah priporočalo od strani strokovnjakov najboljše vrste sadja.

Razstavo je obiskalo zadostno število. Omenjamo naj ekscelenco g. škofa dr. Nagla iz Trsta, dr. Laginjo, Maksimilijana Ripperja, c. kr. pristava km. preskuševališča v Gorici, Anton Šega, tehn. pristava uzor. gospodarstva v Pazinu, g. Kašparja Kastelica, župana občine Materija in drugi razni.

Konstatirani pa moramo žalostno dejstvo, da se je od učitelstva udeležil razstave le g. Kabaj iz Slivja, ko bi bilo vendar moralo ravno učiteljstvo največ storiti za tem polnejši uspeh razstave.

Nakupljeno in naročeno je bilo prvi dan precej sadja, razni tujci, trgovci in gospodje so si vzeli naslove razstavljalcev, s katerimi stopijo v direktno dotiko.

Prvi korak je storjen. Videli smo pri tem, kako potrebna bi nam bila sadna družba, in koliko koristi je možno doseči z marljivim delom! To naj bi bil kratek odgovor onim neumnežem in zlobnežem, ki so trošili po vaseh, da se valed razstave zvišajo davki itd. Nasprotno je res: našemu kmetovalcu bo s tem odprt nov vir dohodkov.

V ponedeljek je poleg drugih posetil razstavo tudi g. vladni svetnik Frühauf, ki se je jako laskavo izrazil o raznih pridelkih, ravnotako naš velič. zasluzni g. poslanec prof. Matko Mandić.

Vai razredi ljudske šole v Herpeljah so si pod vodstvom gce. učiteljice Thaler ogledali razstavo.

Jurija je odločila najboljšim razstavljalcem več častnih priznanih, nadalje nekaj nagrad v gotovini — drugim pa v cepilnem orodju.

Vesti iz Istre.

„Ljudski knjižnici v Kozlini so darovali: „Matica Slovenska“ v Ljubljani 5 knjig; g. Gr. Leonardis, naduč. Kravipotok 2 „Ljub. zvon“ in 20 družih knjig; g. Fr. Rapotec, Medičev Kozina 4 knjige; g. Rado Prežeren pravnik Begnje 6 knjig; g. Fr. Rapotec pravnik Kozina 4 knjige; g. Fr. Princ sin. nadstr. Trst 7 knjižic.

Vsem najlepša zahvala. Naj bi našli po-anemovalcev.

Tujci v Opatiji. Od 1. januarja do 6. oktobra 1909 je obiskalo Opatijo 35.623 oseb. Od 30. sept. do 6. oktobra 1909 je na novo došlo 700 oseb. Dne 6. oktobra je bilo navzočih 2650 gostov.

Razne vesti.

Čehi na Dunaju. — Dunajski Nemci po vsi pravici trepetajo pred češko poplavo Dunaja. Češki dunajski socialisti imajo nad 90 političnih organizacij; češke strokovne organizacije imajo okroglo 25.000 členov. Češke delavske posredovalnice na Dunaju preskrbujejo svojim rojakom kolikor možno mnogo služeb po delavnicah in tovarnah. Pa tudi čeških obitnikov, izletni manjših je vedno več. V X. okraju imajo Čehi lastno obrtno nadzorno šolo. Češki krojači so ustanovili lastno veliko delavnico za obleke. Poleg 11 krajevskih podružnic „Komenskega“ imajo dunajski Čehi 159 denarnih zavodov in društev, ki podpirajo češki življenj. Razpisan tega izbaja na Dunaju 31 čeških časopisov, med njimi dva tiskovnika z več nego 20.000 naročniki. Najuplnejši list je „Videnski dennik“, ki je sicer nestrankski, vendar se mu takoj pozna, da ga urejujejo narodni socialisti.

Zadnje brzojavne vesti.

Turčija.

SOLUN. 12. — Albanci so na potu iz Berane v Peč pri Rodovcu napadli iz zasede stotniško topništva. Čete so komej odbile napadale, pri čemer je bil en častnik ranjen. Valed tega so bile v Rodovce odposlane čete in topovi, ki so Rodovca bombardirali. Razdejanih je bilo sedem hiš in več Albancev vjetih, ki so jih odvedli v Peč.

CARIGRAD. 12. — „Osm. Liky“ poroča, da se je včeraj povrnila iz Livadije turška misija in prinesla seboj sultanu carjevo lastnoročno pismo.

Car v tem pismu obžaluje, da ne more priti letos v Carigrad, a izraža nado, da se to zgodi morda prihodnje leto.

Listi poročajo, da je misija prinesla sultanu kakor carjev dar dva sodčka kavijarja.

„Tanin“ je prejel iz zanesljivega vira zagotovilo, da se na sestanku v Livadiji ni omenjalo moreških očin. List oporeka govoricam, da bi obstojala vojaška konvencija med Turčijo in Rusijo, ki da je naperje na proti trozvezji.

Mali oglasi.

Za čevljarje. Proda se šivalni stroj, cilind. kopita in drugo že rabljeno orodje. Naslov pri Edinosti 1815

Hrano (kosilo in večerjo) se dobi v ulici Giovanni Boccaccio 16, I. n. 1816

Malo stanovanje sestojee iz dveh sobic in kuhinje, krasnim razgledom po vsem Trstu, v zelo zdravem kraju, a vendar le par minut od tramvaja, se odda v najem. Več se izve v uredništvu tega lista.

Učenca sprejme prodajalnica jestvin proti pogoju 2 let. Naslov pove Inscr. oddelek Edinosti. 1817

Krasni gramofoni K 32:— (veljajo 2-krat toliko). Plošče „Empiro“ s slovenskimi in hrvaškimi komadi. Ulica Cavana 4. 1814

Mali glasovir proda se po ceni, ul. Molingrande 18, II. n. 1818

Intelligenten petdesetletni udovec brez otrok izvežban v trgovski in obrtnijski stroki, zdrav, z inicijativno, več kot 25 let naseljen v Trstu, popolnoma vešč slovenskega, italijanskega in nemškega jezika, neomadeževane preteklosti, je po celi Evropi ponovno potoval, išče službo kot zasebni ali občinski tajnik, korespondent, kontoarist, potnik itd. Bi opravljal posle korespondenta v mestu tudi na ure in šel bi le v stalno službo tudi na deželo. — Ponudbe na Inscratni oddelek Edinosti pod „Miransky“. 1821

Služkinja pridna, čedna in zanesljiva oseba, izurjena v vseh hišnih poslih, se išče za 2 osebi. Naslov pove Edinost. 1819

Dva fanta se sprejmeta na stanovanje. — Zglasiti se v ulici Guardia 11. pritičje. 1825

Odda se takoj v najem stanovanje, 2 sobi, 1 sobica, kuhinja in del vrta. Rojan, nova hiša, nasproti vile Kovačič. 1821

V mesnici Josip Zobež Trst

ulica Giovanni Boccaccio šte. 6 in v filijalki v Škorklji šte. 612.

prodaja se goveje meso lastnega klanja po 44, 48, 52, 68, 72

kakor tudi telečje po 68, 72 in 90 nč. Vampe sveže po 32-36.

Štajerska perutnina. Postrežba na dom CENE ZMERNE. **Graško meso.**

Prvi urad za revizijo prizive in inform.

v davčnih zadevah

Trst, ulica dell'Istituto 10, III., 5.

Sprejema sestavljanje pol za hišni, rentni, obrtni in osebni davek; preskrbuje prizive proti pretiranim odredbinam in pogrešenim klasifikacijam.

Urad je skrajno zanesljiv in tajen. Odprto od 9. ure predp. do 1. pop.

Giovanni di Giov. Kanobel

Pošiljatve, komisije in zastopstva.

Sprejema plačila carine za vsakovrstno blago, prejeme in oddaje na domu, pošiljatve po morju in železnici. Prejem kovčegov kakor tudi prevajanje pohištva v mestu na vse kraje.

TRST, ulica Anastasio št. 10, TRST

Tovarne in delavnice pohištva in stavbenih izdelkov v SOLKANU pri Gorici.
Leston železniški tir: Gorica, drž. koleđ., Solkan

Mizarska zadruga v Solkanu

Osrednje ravnateljstvo.

ZALOGE: SOLKAN, TRST, via Caserma 4

ZALOGE: REKA, Via Pile 2 SPLIT, nanovoj obali

Brz.: ZADRUGA - Trst
Telef. št. 1631 interurban
Žage v Soteski (Bohinj)
Letna produkcija
K 1.000.000

HOTEL BALKAN

70 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopelji
CENE ZMERNE. POČKAJ & KÜGL.

HOTEL BALKAN

Hrano in stanovanje

išče mladenič pri slovenski družini, če možno v bližini „Narodnega doma“. Naslov pove Inscratni oddelek Edinosti.

Prosek gostilna Cavalin. Toči vsako vrstna najboljša vina, kraški teran, bofilke, najboljši sladki prosek. Postrežba za gospodo, priproste ljudi, popotnike in voznike. Hlev na razpolago. — Uljudno se priporoča Fr. Adamič, gostilničar. (1822)

Proda se miza (za zdaljšati) mala svetla postelja in divan. Ulica Guardia 14 pritičje. 1823

Prostori za trgovino z mešanim blagom s pol-leg nahajajočem se skladiščem v jako prometni vasi na hrastu oddajo se takoj v najem. Ponudbe naravnost: J. Klemenc, ulica S. Antonio št. 1, I. nad. 1822

Prva in edina pisarna v vojaški stvari

ulica Caserma 5, II. n., Trst

Daja nasvete in informacije o vsem kar se tiče novčenja in voj. službe. Izdeluje in odpošilja vsako vrsto prusen vojask. značaja — oproščenje od vaj in kontrolnih shodov, enoletno prostovoljstvo, ženitbe, dosezanje zakonitih ugodnosti glede prezenčne službe vsprejetja v vojaške sole itd. — Pooblašena je zastopati stranke pred oblastnjami. — Posreduje v najtežavnih slučajih. — Reševanje hitro in točno. — **Uradne ure:** Ob delavnikih od 9. do 12. predp. in od 4. do 7. popol. Ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. opolud.

Prva in edina pisarna v vojaški stvari, koncesijonirana od c. kr. nameštništva.

Caro & Jellinek

Družba z omejenim poroštvom

Internacionalno prevažanje in selitve

na vse kraje

s posebnimi zaprtimi vozovi.

Telef. 16-27. Trst - Ulica Carradori 15 - Trst.

TVRDKA

Adolf Kostoris

skladišče oblek za moške in dečke

Trst, via S. Giovanni 16, I. n.

(sraven Restavracije Cooperativa ex Haeker)

prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površulke za moške, perilo itd.

Najdogovornejše cene.

POZOR! Skladišče ni v pritičju ampak v prvem nadstropju.

Guerrino Marcon

Trst - ulica Tivarnela št. 3

Telefon 16-64.

ZALOGA VSAKOVRSNEGA

Oglja in Premoga.

ALEKS. FRANC MAYER - TRST

žgalnica kave

TELEFON 1743.

Najboljši vir za dobivanje pečene kave.

Pozor krčmarji in zasebniki

Podpisani se priporočam gg. krčmarjem in zasebnikom, da se zanesljivo obrnejo do mene bodis pismeno ali ustmeno. Ker poznam popolnoma vsa istrska vina kakor, n. pr. belo in črno, refošk, berzamin, rizling, vino v buteljkahin sedaj ob času trgatve tudi grozdje, upam, da se bodo gg. krčmarji in zasebniki obrnili do mene, ako nameravajo kaj nakupiti. Gotovi naj bodo, da posredujem pošteno in brezplačno. Za odgovor prosim, da se priloži znamko. Udani **Martin Sreboth**, trgovec in posredovalec v Poreču (Istra)

Zaloga ovsa in klaje

Prodaja tudi koruzno perje za postelje

M. ud. ZERQUENIK

ulica Luigi da Palestrina 2 (ogel ul. Coronea)

Velika zaloga koles

RUDOLF RÖTL

TRST, ul. Acquedotto 21. Telefon 1238.

Zaloga koles Peugeot, Waffner, Standard od 150 kron naprej. Pnevmatiki in potrebščine.

Mehanična delavnica. Hitra postrežba. Cene zmerno.

Zaloga obuvala

in lastna delavnica

PAVEL VISENTINI

Trst, ul. Glosue Carducci 31.

Velika izbira moških in ženskih čevljev. — Po-prave se izvršujejo točno in solidno

po zmernih cenah